N°. 4416.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5.00; voor de buitensteden franko p. p. ƒ 5.00.
Stukken, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan »het Bureau van de TIJD."

VRIJDAG 15 NOVEMBER.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 November.

In het *voorloopig verslag*, door de kommissie van rapporteurs over de begrooting van het ministerie van *Binnenlandsche Zaken* opgemaakt, komen bij de VIIe afdeeling der begrooting, eenige bezwaren tegen de werking van de wet op het *lager onderwijs* voor. De zaak is van te veel gewigt, om de in het rapport opgenomene bedenkingen hier niet af te schrijven. Men leest daar als volgt:

»In de troonrede bij de opening van de tegenwoordige zitting der Staten-Generaal werd te kennen gegeven, dat de wet op het lager onderwijs gunstige uitkomsten geeft. Men weet niet juist waarop bij dat gezegde gedoeld wordt, en zou deswege wel eenige nadere inlichtingen wenschen te ontvangen. Te meer verlangt men zulks, omdat, naar veler oordeel, de wijze van uitvoering der genoemde wet in 't algemeen, met name zoover zij van de Regering afhangt, in den laatsten tijd veel te wenschen heeft overgelaten. Een aantal blijken zijn voorgekomen, dat de Regering niet genoeg van den waren geest der wet is doordrongen, ja zelfs strijdig met dien geest handelt en het onzijdig karakter der openbare school niet genoeg handhaaft. Men heeft door een schoolopziener, die tevens de betrekking van hoogleeraar in de theologie bekleedt, openlijk eene uitlegging aan art. 23 der wet hooren geven, die tot niets minder strekte dan om het hoofdbeginsel van dat artikel, waarover zulk een levendige strijd is gevoerd, ter zijde te stellen. Tot nu toe is niet gebleken, dat de Regering zich daartegen met al dien ernst verzet heeft, door het gewigt der zaak gevorderd. Integendeel kan de handhaving van dien bedoelden schoolopziener in zijne betrekking als een bewijs zoo niet van goedkeuring, dan toch van onverschilligheid omtrent zulk eene in 't oog loopende verklaring worden beschouwd. Zoowel in Zuidholland als in Zeeland zijn in den laatsten tijd predikanten tot schoolopzieners benoemd en aan 't hoofd van eene der rijks-kweekscholen van onderwijs is mede een gewezen Hervormd predikant geplaatst; terwijl dan toch zoo niet de letter, zeer zeker de geest der wet het toevertrouwen van het schooltoezigt aan geestelijken verbiedt. De zaak is erger, omdat onder de hier bedoelde predikanten er althans een is van zeer uitsluitende rigting. In de bekende zaak van Weert, in Limburg, heeft de regering een besluit genomen, hetwelk de strekking had om te beletten, dat de geestelijke broeders aan 't hoofd eener openbare school stonden (zie het besluit van 23 April jl.); maar reeds na korten is op dat besluit teruggekomen, hetwelk inderdaad door den inhoud van een deel der beweegredenen aanleiding gaf tot eene gemakkelijke ontduiking. Dezelfde personen blijven in dezelfde school onderwijs geven en door eene bijna bespottelijke afsluiting en verandering van kleedij is datgene weggenomen, waartegen de Regering opkwam. Mogt het nu waar zijn, wat sommigen beweerden, dat hier aan geen geestelijke broeders in de gewone opvatting te denken zij, dan ware het verstandiger geweest, tegen hen geen kruistogt aan te vangen. Zijn zij daarentegen inderdaad geestelijke broeders, dan kunnen zij thans evenmin aan het hoofd eener voor kinderen van alle gezindten toegankelijke school staan als vroeger. Dit leidde tot de vraag om nadere inlichting wegens deze geheele zaak, waarbij het er ook op aan kwam te weten, of de bedoelde school te Weert thans rijkssubsidie geniet en of de daarin werkzame hoofd- en hulponderwijzers allen in het bezit zijn van de vereischte akten van bekwaamheid.

»Nog in andere opzigten wordt over de werking der wet op het lager onderwijs geklaagd. Men beweert dat de inspekteurs veeleer lastgevende dan raadgevende personen zijn geworden, en inzonderheid ook, dat een overgroot aantal gemeenten door de kosten, die de regeling van het lager onderwijs haar oplegt, bovenmate worden gedrukt. Tot zekere hoogte is dit laatste bezwaar een onvermijdelijk uitvloeisel der wet en dus niet aan de uitvoering te wijten; maar voor zoover de uitgaven der gemeentekas voor het lager onderwijs buiten alle evenredigheid stijgen, enkel en alleen omdat als regel het kosteloos onderwijs geven aan allen wordt aangenomen, is de tusschenkomst der Regering mogelijk, en waar de gemeente voor de kosten van haar onderwijs rijks- en provinciaal subsidie ontvangt, zelfs verpligtend. Dan vooral, wanneer met hulp van zoodanig subsidie de invoering van het kosteloos onderwijs wordt doorgedreven wordt tegen den geest der wet gehandeld, die het bijzonder onderwijs geenzins onmogelijk heeft willen maken. Dit laatste moet echter het geval zijn, zoodra geheel de kosten van het openbaar onderwijs komen voor rekening van allen, en dus ook van hen, die als zij hunne keus volgden, hunne kinderen eene bijzondere school zouden laten bezoeken. Zulk eene strekking nu om, althans in de plattelandsgemeenten, het kosteloos onderwijs tot elken prijs te bevorderen, bestaat vooral in de provincie Zuidholland. Zij wordt daar, ook blijkens het verhandelde in de jongste zomervergadering der Provinciale Staten, door den Kommissaris des Konings met kracht voorgestaan. Men acht dit eene groote verkeerdheid. Zij werkt er toe mede, dat in vele Zuidhollandsche gemeenten òf zeer hooge òf zeer vreemdsoortige plaatselijke belastingen geheven worden. Men wenschte omtrent dit punt de zienswijze der Regering te kennen en tevens bepaald te weten of er gemeenten zijn die, terwijl zij alle heffing van schoolgeld nalaten, rijkssubsidie genieten."

»Eene laatste algemeene aanmerking betrof de bewaarscholen. Bij de vaststelling der wet op het lager onderwijs is van het beginsel uitgegaan, dat die scholen niet binnen den kring dier wet vielen. Zelfs is het uitzigt geopend op eene afzonderlijke wettelijke regeling daaromtrent. Desniettemin zijn er, naar het beweren van enkele leden, gemeentebesturen die, ook blijkens de verordeningen op de vaccine, de bewaarscholen met de overige lagere scholen geheel en al op ééne lijn stellen. Zij vroegen, of zoodanige handelwijze door de Regering werd goedgekeurd. Andere leden, ofschoon geene bedenking tegen de vraag hebbende, herinnerden hunne reeds bij art. 53 dezer begrooting gemaakte opmerking. De plaatselijke verordeningen omtrent de vaccine staan, naar hunne meening, in geen onmiddellijk verband tot de wet op het lager onderwijs, maar zijn het uitvloeisel der zorg van de gemeentebesturen voor de openbare gezondheid."

Het was te voorzien, toen de tegenwoordige wet op het lager onderwijs tot stand kwam, dat zij tot velerlei misbruiken zou aanleiding geven. Wij hebben dat herhaaldelijk voorspeld gedurende de diskussiën, die daarover gevoerd zijn. De wet, zoo als zij daar ligt, is een oorlogswerktuig tegen alle christelijk geloof, ten dienste van het rationalismus. De staats lagere school immers is ingerigt naar de revolutionnaire begrippen van den tegenwoordigen tijd, die het Christendom buiten den staat en zooveel mogelijk buiten de maatschappij weeren. Wij hebben ons daartegen tot het laatste oogenblik verzet; maar moesten eindelijk voor de meerderheid zwichten.

Men had mogen verwachten dat deze zoo impopulaire wet ten minste met gewenschte onpartijdigheid mogt worden uitgevoerd. Maar ook dat heeft ontbroken. Reeds bij de eerste pogingen tot uitvoering is de wet dadelijk ontaard en in tweederlei opzigt als een stormram tegen de Katholieken geëxploiteerd. Herhaaldelijk zijn bereids daaromtrent in de Kamer klagten aangeheven, bepaaldelijk door de heeren Jhr. van Nispen van Sevenaer en Mr. Meylink, die beiden met zorgzame waakzaamheid en onverdroten ijver eene menigte nooit wederlegde grieven hebben aangevoerd; zonder dat het ministerie van Binnenlandsche Zaken ooit is te bewegen geweest, om zich die grieven ernstiglijk aan te trekken.

Wij verblijden ons in dien staat van zaken niet weinig, dat de belangrijke opmerkingen, met allen ernst in het rapport opgenomen, de Regering thans noodzaken zullen om zich te verantwoorden. Wij zijn er zeker van, dat de leden der Kamer, en vooral bovengenoemde verdienstelijke sprekers zich niet met uitvlugten zullen laten afschepen. Het lager onderwijs raakt een der gewigtigste belangen des volks en mag niet met die geringschatting bejegend worden, die in de mode schijnt te komen, sinds men de wet op dat stuk met kunst- en vliegwerk in de wereld heeft gebragt.

Velen schijnen te meenen, nu de wet op het lager onderwijs eenmaal is tot stand gekomen, dat het nu niet meer gepast is om daaraan nog eene bijzondere aandacht te wijden. Zij vergissen zich niet weinig. De wet en hare uitvoering grijpen zoo diep in het volksleven, en wat in het volksleven het dierbaarst is, dat het onderwijs altijd aan de orde van den dag is.

Wij bekennen dat het onderwerp moeijelijk is, om de prikkelbaarheid der belangen, die daarmeê in onmiddelijk verband staan. Maar dat is geen red n, om de zaak onbesproken op den achtergrond te houden. Integendeel. Juist omdat daarbij zulke teedere en gevoelige snaren, als die der godsdienst zijn, onvermijdelijk moeten worden aangeraakt, is het noodig daarop des te meer de aandacht gevestigd te houden.

Verwaarloost men dit, men zal langzamerhand den strijd, dien men geëindigd achtte, op nieuw zien herleven. Men moet namelijk niet denken, dat de wet op het lager onderwijs, omdat zij met veel moeite is in het leven geroepen, niet is af te breken. Wij beseffen, dat geen staatsman ligtelijk zal zijn te bewegen, om deze zaak op nieuw op te vatten. Maar men moet hier niet alleen letten op de liefhebberijen of antipathiën van eenig minister, of eenige regering; maar daarenboven op de behoeften van het volk van Nederland, dat, wanneer het er op aankomt, in staat is, om ministers en regering en vertegenwoordigers te dwingen datgene onder handen te nemen, dat zij liever zouden wenschen van zich verwijderd te houden.

Wij kunnen 't ons niet voorstellen, dat gansch het protestantsche deel van onze bevolking tevreden is met de onchristelijke wet op het lager onderwijs. Er heeft onder dat deel van ons volk te veel beweging geheerscht, dan dat wij zulks kunnen aannemen. Het is waar; men hoort er nu niet meer van, omdat de wind is gaan liggen. Maar zou het welligt niet gemakkelijk zijn, om dien wind weer op te wekken, als men zich daartoe aangordde? Ongetwijfeld, indien het ongeloovig liberalismus al te brutaal gebruik maakt van hare in zake van lager onderwijs behaalde overwinning. In dat geval zouden vele Protestanten en Katholieken de handen in elkander slaan.

Men vergete niet hoe de wet op het lager onderwijs is kunnen tot stand ko.nen. De heer Groen van Prinsterer met zijne medestanders is daarvan de schuld, te gelijkertijd als het slagtoffer. Ziehier hoe.

Hij wilde de predominantie van zijne Protestantsche begrippen in de wet op het onderwijs, met miskenning der regten van de Katholieke bevolking van Nederland. Daarbij kwam nog, dat hij de kwestie van onderwijs misbruikte tot een middel, om zijne partij aan het roer van staat te brengen. Het een en ander heeft hem eene vreeselijke nederlaag bezorgd.

Indien hij opregtelijk aller regten in de wet op het lager onderwijs had willen doen eerbiedigen, en dan het lager onderwijs, niet als eene ladder, om de regering te bemagtigen, maar alleen als eene levenskwestie om het Christendom te redden had gebruikt, dan ware er verstandhouding en zamenwerking mogelijk geweest tusschen Protestanten en Katholieken. En in dat geval had de tegenwoordige wet op het lager onderwijs, nooit eene meerderheid kunnen vinden. Maar de heer Groen begon, in zijne politieke schranderheid, eerst de Katholieken van zich te verwijderen en werd, zoo als bekend is, geslagen.

Welnu, dat is eene les voor hem en zijne volgelingen geweest, die te eenigertijd vrucht kan dragen. De zamenwerking tusschen Katholieken en Protestanten, die vroeger door Groen verhinderd is, zou nu in het leven kunnen worden geroepen door het misbruik, dat van de wet op het lager onderwijs gemaakt kan worden. En denkt men, dat de wet lang ongedeerd zou blijven, als beide partijen de handen ineen sloegen om af te breken, wat tegen hunne hoogste belangen door het ongeloovige liberalismus gesmeed is?

Omtrent de begrooting van R. K. Eeredienst is door

de rapporteurs der Kamer het volgend eindverslag uitgebragt:

„Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer van het wets-ontwerp tot vaststelling van het VIIe hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1862, het *Departement voor de Zaken der Roomsch-Katholieke Eeredienst* betreffende, heeft men zich, met opzigt tot de klagt over de voortdurende uitzetting der uitgaven ook van dit departement van algemeen bestuur, gedragen aan hetgeen daaromtrent reeds bij de behandeling van het VIe hoofdstuk der Staatsbegrooting was te berde gebragt. Inzonderheid ook heeft men zich verklaard tegen de strekking om bij de bedoelde verhooging van beide de hoofdstukken gelijken tred te houden; eene strekking, waarvan men in den nagenoeg gelijken aanwas van het thans voorgedragen eindcijfer dier hoofdstukken, met dat voor de loopende dienst vergeleken, het bewijs meende te vinden. Ook in verband daarmede werd de wensch uitgedrukt, dat het uitzigt, waarvan de Memorie van Toelichting tot het VIIe hoofdstuk gewag maakt, dat met de thans aangevraagde verhooging van art. 8 de regeling der jaarwedden van parochiale geestelijken op den normalen voet voltooid zal kunnen worden, zich moge verwezenlijken. Overigens hebben de bijzondere posten van dit hoofdstuk tot geene bedenkingen aanleiding gegeven.

„De Kommissie van Rapporteurs heeft gemeend te kunnen volstaan met het vermelden van dezen uitslag der overwegingen in het tegenwoordig *Eindverslag*."

Uit Zeist schrijft de heer van Lennep aan de *Utr. Ct.*: „Ten 2 ure in den ochtend van 12 November is te Zeist een allerprachtigst natuurverschijnsel waargenomen. De ooggetuige uit wiens mond wij dit berigt opteekenen, verhaalt, dat hij toen de omstreken op eens helderder verlicht heeft gezien dan door de heerlijkste kunstverlichting, en wel, ten gevolge van een vuurstreek, eerst purper- en daarna violetkleurig, die zich in schuine nederschietende rigting van het NW. naar het ZO. bewoog, totdat zij eindelijk als een vurige bol in het zoogenaamde Bond bij het logement te Zeist nederstortte, en aldaar een paar voet van den grond in twee stukken sprong. Nadat de klomp uit elkander was gespat, was de vuurlijn nog ruim anderhalve minuut van den hemel naar beneden blijven staan, waarna zij, langzamerhand zich van beide zijden zamentrekkende, tot de vorige duisternis was ingekrompen. Van geruisch of knal was bij het verschijnsel niets bespeurd."

De *Arnhemsche Courant* deelt dezer dagen mede dat de aftredende goeverneurs-generaal een non-aktiviteitstraktement ontvangen van ƒ 100,000 's jaars, van den dag af dat zij het bestuur in Indië nederleggen tot den dag hunner aankomst in Nederland. „Hoe langer zij zich dus onderweg ophouden," zeide het blad, „des te meer kunnen zij in rekening brengen en des te langer wordt de schatkist met noodelooze uitgaven bezwaard. Men meent te weten, dat de heer Duymaer van Twist, nadat hij het bestuur in Indië nedergelegd had, geheel op eigen kosten de terugreis naar Nederland gedaan heeft. Zijn voorganger, de heer Rochussen, daarentegen, bleef nog zes maanden in Indië op non-aktiviteit, deed daarna eene reis in Britsch-Indië onder genot van non-aktiviteits traktement, en kwam eindelijk te 's Hage aan met een pretentie van ƒ 100,000, die de heer Pahud, destijds minister van Koloniën, hem uit de Indische gelden heeft uitbetaald."

Deze mededeeling van de *Arnhemsche Courant* wordt heden ten stelligste wedersproken door het *Nieuw Dagblad van 's Gravenhage*: „Zoo veel woorden daar staan geschreven, zoo veel onwaarheden," zegt dat dagblad. Het heeft naar de stellig aangekondigde feiten geïnformeerd, waaruit gebleken is: 1°. dat de heer Rochussen de uitbetaling heeft gevraagd en bekomen van het non-aktiviteits traktement berekend naar den tijd, die noodig zou zijn geweest, om van den dag dat hij het bestuur in Indië nederlegde, per landmail te reizen naar Nederland; 2°, dat de heer Duymaer van Twist, wel verre van op eigen kosten de terugreis naar Nederland te doen, voor reiskosten juist dezelfde som in rekening bragt en betaald kreeg, als de heer Rochussen vijf jaren vroeger.

Wij ontvangen heden de bevestiging van het door ons dezer dagen medegedeelde berigt, omtrent Belgies voornemen om stappen te doen tot opheffing van den Scheldetol. Het kabinet te Brussel heeft zich ten dezen opzigte reeds gewend tot de Nederlandsche regering, die bij deze zaak het meeste is betrokken. Tegelijker tijd heeft dat kabinet onderhandelingen geopend met de overige belanghebbende mogendheden, om eene opheffing tot stand te brengen op de wijze, als zulks plaats had met betrekking tot den Sond- en den Stadertol. Hoezeer de zaak van moeijelijke aard is, — aldus voegt onze goed ingelichte berigtgever er bij, hoopt men te Brussel, dat de onderhandelingen tot een gewenscht einde leiden zullen. *(N. Dagb. v. 's Grav.)*

De heer P. Regout heeft onder dagteekening: Maastricht 8 Nov., weder eene nota van 30 folio bladzijden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingezonden „betrekkelijk het ontwerp van wet, tot goedkeuring van eenige artikelen der met België gesloten Overeenkomst tot regeling van de wateraftappingen uit de Maas."

Reeds vroeger hebben wij gemeld dat onze Regering den telegrafist D. A. Kets naar Brussel had afgevaardigd, ten einde zijne ambtgenooten aldaar in het heen- en wederseinen langs één telegaaafdraad te onderrigten en proeven met het kantoor van den Rijkstelegraaf te Amsterdam te openen, ten einde na te gaan, in hoeverre dat stelsel op de lijn-Brussel-Amsterdam zou kunnen toegepast worden. Wij vernemen tot ons leedwezen dat het uit de aanvankelijke proefnemingen moet zijn gebleken, dat dit stelsel op zulk een aanzienlijken afstand niet die goede vruchten oplevert, welke men daarvan op kortere distantiën heeft verkregen. *(D. v. 's Gr.)*

Bij den minister van Binnenlandsche Zaken is, ten behoeve der noodlijdenden door den watersnood, ontvangen: ƒ 860.50.

De prijzen van het Vee, besteed ter markt van gisteren, waren als volgt: Kalveren 1ste kwal. ƒ 50 a ƒ 70, 2de kwal. ƒ 40 a ƒ 60; 3de kwal. ƒ 30 a ƒ 50. Schapen ƒ 20 a ƒ 24. Varkens 46 a 50 ct. per Ned. ℔

Z. M. heeft J. M. graaf van Lynden vergund het aannemen en dragen van de versierselen van Grootofficier der orden van het Legioen van Eer en van de Leopolds-orde, hem door Z. M. den Keizer der Franschen en den Koning der Belgen geschonken; benoemd tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Zwolle, mr. J. Thiebout.

OUDORP, 12 Nov. Nadat zich gisteren bij het vallen van den avond bij herhaling in het noorden een fel bliksemvuur vertoonde, en kort daarop op twee boerenhofsteden brand gezien werd, ontstond dezen nacht tusschen een en twee ure een felle brand op de hofstede, door Dirk Bloothoofd bewoond. De bewoners hebben alleen door een overijlde vlugt hun leven kunnen redden, terwijl het hoofd van het huisgezin en zijn jongste dochter deerlijke brandwonden hebben ontvangen. Men heeft niets kunnen redden, doch door den ijver der dorpelingen zijn de nabijgelegen woningen behouden gebleven.

SCHAGEN, 12 Nov. Gisteren avond omstreeks 7 ure ontlastte zich, even als de vorige dagen, een zwaar onweder boven deze en omliggende gemeenten, hetwelk vergezeld van hevige hagelbuijen in hevigheid toenam tot omstreeks 8 ure, toen er een felle bliksemstraal viel en onmiddellijk daarop een knetterende donderslag. Kort daarop bespeurde men ten oosten der gemeente een rooden gloed aan de wolken, die duidelijk bewees dat er brand was ontstaan. Al spoedig zag men in de verte, in de rigting van den Wieringerwaard, op 1½ uur afstand van hier, een hevigen brand, die zeer lang aanhield. Later vernam men dat de twee naast elkander staande boerenplaatsen van den landman D. Kooy, aan den Walingsweg in de Wieringerwaard, door den bliksem getroffen, eene prooi der vlammen zijn geworden. De brand is ontstaan in het onbewoonde huis, doch waarin zich zes kalveren bevonden, waarvan vier zijn verbrand, alsmede een aanzienlijke voorraad van granen, hooi, stroo, boeren- en bouwgereedschappen enz., waarvan niets gered is kunnen worden. Ook heeft men uit het bewoonde huis weinig kunnen redden.

De telegraaf meldt heden het volgende:

PARIJS, 13 Nov. De *Patrie* berigt dat de heer Fould heden naar Compiègne vertrokken is. De *Pays* dit meldende, voegt er bij: deze nieuwe zamenkomst van den heer Fould met den Keizer doet ons hopen dat de laatste hinderpalen, die dezen staatsman nog verhinderden in het kabinet zitting te nemen, uit den weg zijn geruimd.

Het gerucht dat de typhus te Lissabon zou heerschen, blijkt ongegrond te zijn.

MADRID, 13 November. Volgens de *Correspondencia* is generaal Prim tot militair en staatkundig chef van de Mexikaansche expeditie benoemd.

De kwestie der archieven van de Napelsche konsulaten zal weldra geregeld worden.

WEENEN, 13 Nov. Het keizerlijk reskript op het adres van den Kroatischen landdag, werd heden in de beide Huizen ter tafel gebragt. Daarin werd het betreurd, dat Kroatië het beginsel van eenheid der geheele monarchie, bij de verleening van liberale instellingen op den voorgrond gesteld, niet erkend heeft, weshalve de landdag nu ontbonden wordt, om later op de bazis van het Oktober- en Februarij diploma weder bijeengeroepen te worden.

TURIJN, 13 Nov. Het gerucht loopt dat de bevelhebber der Fransche troepen te Rome, en de Italiaansche regering overeengekomen zijn, de strooptogten der roovers op de grenzen van het pauselijk gebied gezamenlijk te keer te gaan.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 13 Nov. Twee belangrijke raadsvergaderingen, waarin de gewigtigste kwestiën werden besproken, zijn, volgens gewoonlijk goed ingelichte bladen, gisteren te Parijs gehouden, eene des ochtends tusschen de ministers met portefeuille alleen, de andere des middags tusschen de prezidenten der groote staatsligchamen, de ministers met of zonder portefeuille en de leden van den geheimen raad, onder het voorzitterschap des Keizers. In de eerste heeft de heer Forcade la Roquette met veel warmte zijn financieel systeem verdedigd, 'twelk hoofdzakelijk moest strekken om een vlottende schuld te behouden, liever dan een door den heer Fould voorop gestelde leening. In de tweede heeft de heer Fould, door 's Keizers bevel opgeroepen, zijn programma ontwikkeld, dat in den grond is bediskussiëerd; vervolgens heeft men de bijzondere voorwaarden onderzocht, welke de voormalige staatsminister stelt, om als financieminister in het kabinet terug te keeren.

Een dier voorwaarden, is het regt om den raad der ministers in de afwezendheid des Keizers voor te zitten. Bovendien vraagt de heer Fould, dat de direktie van den *Moniteur*, en misschien nog andere attributen van het staatsministerie tot het ministerie van Financiën overgaan, en hij wil dat geen supplementair krediet aan een zijner kollegas mag worden verleend, zonder dat hij daarvan alvorens onderrigt is.

Het schijnt dat deze laatste eischen en de bezwaren, welke zij opwerpen, belet hebben iets bepaald te regelen, maar de terugkomst van den heer Fould aan de zaken wordt echter niettemin als in beginsel beslist beschouwd; dit blijkt onder anderen uit hetgeen de *Constitutionnel* meldt. Immers, het eigenlijk programma van dien staatsman schijnt werkelijk door den Keizer te zijn aangenomen, zelfs alvorens het voor den grooten raad ontwikkeld was, en waarschijnlijk zullen de meeste personaadjes, die bij dien raad tegenwoordig waren, geheel van Zr. Ms meening zijn geweest.

Dat programma zou eenerzijds een meer ernstige kontrole der financiële politiek van het goevernement en een meer regtstreeksche tusschenkomst van het Wetgevend Ligchaam willen, en anderzijds een bezuiniging in de staatsuitgaven, waarvan een vermindering des legers een eerste en hoofdzakelijke bepaling zou zijn.

Men zegt dat zoo deze voorwaarden bepaald mogten toegelaten worden, de Senaat op den 10n December zal worden opgeroepen, om de noodige dekreten te stemmen ter bekrachtiging der konstitutionnele wijzigingen, welke er uit voortvloeijen zullen.

— Naar reeds gemeld is heeft Koning Frans II voor de regtbank van koophandel te Marseille zijn proces gewonnen. Aan een schrijven uit die stad ontleent men daaromtrent het volgende:

„Toen de uitspraak gedaan was, beijverden zich een aantal vereerders van den Koning van Napels om den advokaat Berryer geluk te wenschen. Vijf of zes honderd personen, die meerendeels de teregtzitting bijwoonden, verdrongen zich langs den weg, dien de oude beroemde vertegenwoordiger volgde, om het station van den spoorweg te bereiken, en ieder trachtte hem de hand te drukken, onder de kreten: Leve Berryer! Leve Frans II!

„De policie is dadelijk tot eenige arrestatiën overgegaan. Vier personen, die in Italië voor de zaak des Konings hebben gevochten, zijn, naar men verzekert, bij den kommissaris van policie gebragt, en moesten daar hunne namen en kwaliteiten opgeven, waarna men hen weder heeft losgelaten. Een vijfde moet in arrest genomen zijn op het oogenblik dat hij hard op tot Berryer zeide: God zegene u! Wanneer de debatten nog een dag langer geduurd hadden, zou er, naar men wil, onder de demokratische partij voorzeker eenige opschudding zijn gekomen."

— Dezer dagen moet, volgens een korrespondentie, de heer de Thouvenel zich uitgelaten hebben dat het pauselijk koningschap niet lang meer aan de ziekte zou kunnen weerstand bieden, waar het aan lijdt; en dat zijn vrienden vruchteloos trachten het te steunen of het gevaarlijke der ziekte te verheelen, welke zijn bestaan bedreigt. „Frankrijk, zeide hij, is te Rome en kan zich niet bedriegen ten aanzien der stuiptrekkingen van den stervende, en dra zal het bij zijn overlijden tegenwoordig zijn. De dooden mogen niet te midden der levenden blijven; maar het gezag heeft het regt niet tusschenbeiden te komen, dan wanneer de geneesheer, gelast om het overlijden te konstateren, het verwittigd heeft. Onze geneesheer is de algemeene opinie. Zij spreekt elk oogenblik van den doodstrijd van den zieke, van zijn wanhopigen toestand; zoodra zij ons zegt dat hij dood is, zullen wij aan haar verzoek voldoen en het lijk wegnemen." De korrespondentie beweert, dat het vermelde uit geloofwaardige bron voortkomt, maar maakt daarbij de opmerking dat de man, die deze woorden heeft uitgesproken, aan Rome geen stuk heeft geschreven van den aard als dat in September jl. werd verzonnen, om de Katholieken te misleiden of in slaap te wiegen.

— Eene dépêche uit Lissabon meldt dat de dood des Konings aldaar een diepen indruk heeft gemaakt bij alle klassen der bevolking. De droefenis is onbeschrijfelijk. De kerken zijn met geloovigen gevuld, de winkels en openbare inrigtingen zijn gesloten. De oorlogsbodems en alle koopvaardijschepen in den Taag hebben teekenen van rouw aangenomen. De Portugesche, Fransche en Engelsche oorlogschepen zullen gedurende twee dagen van zonsopgang tot zonsondergang elk uur een kanonschot lossen. De leden van het korps diplomatiek hebben zich tot den vader des Konings begeven, om hem te kondoleren. De hertog van Oporto is onder den naam van Dom Fernando II tot Koning geproklameerd. Een Portugeesch fregat, vergezeld door een stoom-adviesjagt van de Fransche en een ander van de Britsche marine, is in den avond van den 11n van Lissabon vertrokken, ten einde de stoomkorvet *Bartolomeo Diaz* te gemoet te gaan, aan boord waarvan zich de nieuwe Koning — op zijne terugreis van Engeland — bevindt. De minister van Marine is aan boord van het Portugeesch fregat.

— Uit Haïti wordt geschreven dat tusschen den Paus en den prezident Geffrard een konkordaat is gesloten en te Port-au-Prince afgekondigd. Krachtens dat konkordaat zal op Haïti een aartsbisschop en vier bisschoppen zetelen die allen, volgens een bijzonder artikel, door den Paus benoemd zullen worden, en van blank ras moeten zijn.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 11 Nov. Van goederhand wordt gemeld, dat in de bijzondere instruktiën, aan den hofkanselier en den stadhouder verleend, ook de bepaling voorkomt, dat de verspreiding van niet in Hongarije verschijnende bladen, welker rigting niet met de handhaving der openbare orde aldaar strookt, voor Hongarije alleen kan verboden worden, onverschillig of zoodanige bladen in het buitenland dan wel in een kroonland der Oostenrijksche monarchie verschijnen. Dit verklaart het berigt, dat de *Wanderer* en de *Neueste Nachrichten* aan het postdebiet in Hongarije onttrokken zijn.

— De *Ost Deutsche post* meldt dat hertog Robert I van Parma in Oostenrijksche dienst zal treden.

— De *Presse* verhaalt nog het volgende, betreffende de jongste zamenkomst van den koning van Pruissen met Keizer Napoleon te Compiègne. Het gesprek tusschen beide vorsten moet daarmede begonnen zijn, dat Napoleon verklaarde, dat er thans in Europa twee soorten van monarchen bestaan, waarvan de eenen denken, met de ideen van het verledene te kunnen voortregeren, terwijl de anderen aan het hoofd der liberale ideën dezer eeuw staan en dus de toekomst voor zich hebben. De Keizer had Koning Wilhelm I steeds beschouwd als tot laastbedoelde kathegorie behoorende. Koning Wilhelm I hoorde dit kompliment, alsmede eenige aanmerkingen over de taak, welke Pruissen in Duitschland had te vervullen, en andere vleijende verzekeringen, stilzwijgend aan en bragt van lieverlede het gesprek op Italië, welks gesteldheid Europa niet toeliet, de hoop op een ongestoorden vrede te koesteren. Napoleon erkende dit, doch voegde er bij, dat Frankrijk vast besloten had, niet meer ter gunste van Italië te intervenieren, en dat zonder deze interventie de Europesche vrede ook geen gevaar liep; dat hij de Italianen had aangeraden, niets tegen Venetië te ondernemen, daar hij zich tot niets kon verbinden en zich niet, ter liefde der Italianen, eene koalitie op den hals wilde halen; dat overigens Italië niet sterk genoeg was, om alleen Oostenrijk aan te vallen, en dat, mogt het dit al beproeven en in deze poging het onderspit delven, dan juist daardoor aan Europa eene geschikte gelegenheid zou zijn gegeven, om over eene definitieve regeling der Italiaansche aangelegenheden te beraadslagen. „Wat Rome betreft", aldus zou Napoleon III deze lange uiteenzetting besloten hebben, „zoo blijft Frankrijk niets over, dan den doods des pausen af te wachten."

— Men zegt dat het ontslag van den minister van Justitie door den Keizer aangenomen is alsmede dat de landdag van Kroatie ontbonden en een afzonderlijke kanselarij voor Kroatie in de hoofdstad opgerigt zal worden.

— Uit Venetië wordt gemeld dat de Keizer eerlang aldaar wordt verwacht. Het schijnt zeker, dat hij zich dezen winter gedurende eenige dagen in die stad zal vestigen, ten einde zich in de onmiddellijke nabijheid der Keizerin en zijner kinderen te bevinden.

— De berigten uit Herzegowina luiden zeer ongunstig voor de Turken. Ofschoon de berigten uit de Slavische bladen als zeer overdreven beschouwd worden, houdt men het voor zeker, dat Omer-Pacha in den moeijelijksten toestand is, en van alle zijden bedreigd wordt. De opstandelingen verkrijgen, ten gevolge van de door hen behaalde voordeelen, van allerwege versterking. Ook in Bosnie zou de opgewondenheid dermate gestegen zijn, dat er binnen kort een volslagen opstand te wachten is.

— De *Augsb. Zeit.* houdt het voor waarschijnlijk, dat Keizer Napoleon genegen zou zijn omtrent de oplossing van het Romeinsche vraagstuk met Keizer Frans Jozef in onderhandeling te treden. Hij besluit dit vooral uit de ontvangst van den nieuwen Franschen gezant aan het Oostenrijksche hof en uit het overhaast vertrek van Prins Metternich naar Parijs. De Prins was namelijk voornemens nog eenigen tijd te Weenen door te brengen, doch ontving onverwacht per telegraaf eene uitnoodiging, om aan de feesten te Compiègne deel te nemen. Genoemd blad zegt dat Keizer Napoleon Prins Metternich gedurende zijn verblijf in het buitenland niet uitgenoodigd zou hebben, indien hij er geene politieke inzigten bij had gehad.

— Volgens berigt uit Munchen, zijn de verzendingen van tarwe uit Hongarije naar Frankrijk en Engeland zoodanig geklommen, dat de Beijersche spoorwegen niet in staat zijn op den duur die massa's geregeld te vervoeren. De nog in voorraad zijnde hoeveelheid, voor den uitvoer bestemd, wordt op 30 millioen schepels geschat. Te Salzburg, Munchen, Ulm en Lindau zijn alle zolders en bergplaatsen dermate met granen opgevuld, dat nieuwe aanvoeren, bijna niet, al is 't slechts tijdelijk, opgeslagen kunnen worden. Te Rosbach heeft men reeds geweigerd, verdere partijen te zolderen. Op den Beijerschen staatsspoorweg tusschen Salzburg en Ulm, zijn tot heden dagelijks niet minder, dan 10,000 schepels vervoerd, en er is te Salzburg nog wel zooveel in de pakhuizen voorhanden, dat men 't er voor houdt, dat de doorvoer op die uitgebreide schaal stellig nog tot nieuwjaar zal aanhouden.

BERLIJN, 12 Nov. Uit Breslau wordt gemeld, dat de Koning bij gelegenheid der receptie, gisteren op het paleis aldaar verleend, o. a. verklaard heeft, steeds te zullen vasthouden aan zijne regerings-grondstellingen, om namelijk de regten der kroon en die des volks in een juist evenwigt te handhaven, tot staving waarvan de Koning wees op het onlangs uitgevaardigd ministerieel reskript betreffende de aanstaande landdagsverkiezingen.

— Van verschillende zijden wordt berigt dat de op handen zijnde verkiezingen de gemoederen zoodanig boeijen, dat alle andere belangen geheel op den achtergrond wijken.

— Uit Warschau meldt men dat men daar zeer verontrust is over de gevangenen op de citadel, dewijl niets van hun lot bekend is en niemand toegang tot hen kan verkrijgen. De Katholieke kerken zijn nog altijd gesloten, en des Zondags begeven zich duizende Katholieken naar de voorstad Buga, aan de overzijde van den Weichsel, waar de kerken niet gesloten zijn geworden.

— De *Berner Ztg.* zegt dat eene schikking met Frankrijk aangaande het Dappendal, zoowel uit een zedelijk als uit een staatkundig oogpunt onmogelijk is, zoolang Frankrijk zijne belofte betrekkelijk de Savooische kwestie niet heeft vervuld. Het heeft in zijn verdrag met Sardinië de verpligting op zich genomen, zich met Zwitserland en de overige mogendheden omtrent Savoije te verstaan; het heeft deze belofte ten aanhoore van geheel Europa uitgesproken en tot nog toe heeft Frankrijk geen stap gedaan om deze belofte na te komen. De inbezitneming van Savoije door Frankrijk bedreigt Genève en een groot deel van westelijk Zwitserland aan de eene zijde in hooge mate.

— Naar reeds gemeld wordt is door de regering van Saksen-Koburg in de zitting der Duitsche Bondsvergadering van 31 Oktober jl. eene verklaring ingediend betrekkelijk de herziening der bondgenootschappelijke staatsregeling. Dat stuk wordt thans door de Duitsche bladen in zijn geheel medegedeeld en bevat o. a. het volgende:

„De staatsregeling van den Bond kent aan de afzonderlijke regeringen van Duitschland eene magt toe, welke aan de geheele Duitsche geschiedenis vreemd is en sedert het bestaan van den Bond alle gemeenschappelijke en krachtige werking naar buiten evenzeer belet heeft als het tot stand brengen van gewigtige en door het bondsverdrag zelf toegezegde gemeenschappelijke instellingen. Die staatsregeling sluit tevens de natie uit van alle deelneming aan hare gemeenschappelijke aangelegenheden.

„De bondgenootschappelijke staatsregeling kent slechts in enkele punten, waarvan alle toepassing in de praktijk ontbreekt, de hoofdvoorwaarde van elke organische inrigting: de ondergeschiktheid der deelen aan het geheel; zij kent de heerschappij van een eenigen en persoonlijken wil zelfs in die aangelegenheden niet, welke uitdrukkelijk als gemeenschappelijk erkend zijn geworden. De afzonderlijke staten hebben de souvereine magt in militaire en buitenlandsche aangelegenheden; het bondsleger is niets dan eene verzameling van kontingenten; de Bondsvergadering, die met de leiding der buitenlandsche aangelegenheden belast moest worden, heeft nooit eenigen noemenswaardigen invloed naar buiten trachten uit te oefenen, en is, bij hare zamenstelling en in de haar voorgeschreven vormen, ook niet daartoe in staat. De besluiten omtrent de bevordering van de materiële belangen der natie zijn afhankelijk van het onvoorwaardelijk regt van iedere regering om ze te verwerpen.

„De Duitsche natie, die wat betreft de gelijksoortigheid harer onderdeelen in taal, denkwijze en beschaving, voor geene der andere groote Europesche natiën behoeft te wijken, ontleent uit hare duizendjarige geschiedenis en uit haar belang het gegronde regt om te vorderen dat hare staatsregeling de handhaving harer onafhankelijkheid niet bemoeijelijke maar bevordere, en eene door de gegeven inwendige grenzen niet belemmerde ontwikkeling van hare krachten mogelijk make. Het regt en de behoefte der natie vorderen eenheid in het bestuur der krijgszaken, des legers en der vloot; eenheid in de leiding der buitenlandsche aangelegenheden en eene daaraan beantwoordende vertegenwoordiging bij de vreemde mogendheden; eenheid in het beheer der gemeenschappelijke inwendige belangen. Deze eenheid kan, volgens het monarchaal beginsel, slechts door eenen persoonlijken wil uitgeoefend en door eene gemeenschappelijke volksvertegenwoordiging voor de gemeenschappelijke aangelegenheden ondersteund worden.

„Eene op deze grondslagen gevestigde staatsregeling zou niet alleen beter met het oude Duitsche staatsregt strooken; zij zoude tevens ook beter dan de tegenwoordige staatsregeling beantwoorden aan de gewigtigste beginselen van de grondwetten des Bonds.

„Indien de afzonderlijke bondsregeringen als zoodanig het regt van oorlog en vrede slechts met beperkingen bezitten, welke de politieke kracht daarvan eigenlijk wegnemen, indien zij het regt om verdragen te sluiten evenzeer slechts met belangrijke beperkingen kunnen uitoefenen, dan is het niet meer dan konsekwent, dat het krijgswezen en de buitenlandsche aangelegenheden van alle Duitsche staten als gemeenschappelijke belangen beschouwd en behandeld worden.

„Eene hervorming der Duitsche staatsregeling zal van de afzonderlijke regeringen slechts geringe offers, van de bevolkingen in het geheel geene offers vorderen. Waar de deelneming aan eene naauwere gemeenschap ten gevolge van buitenlandsche betrekkingen niet mogelijk is, zal niet slechts het volharden bij het bestaande regt, maar zelfs eene krachtig ontwikkeling van hetzelve mogelijk zijn. In geen opzigt zal eene vermindering of losmaking van den Bond behoeven plaats te hebben.

„Deze hervorming is dringend noodzakelijk. Een staat van zaken die zich zelf overleefd heeft, kan door stoffelijk geweld niet op den duur geschraagd worden worden: het Duitsche volk is sinds lang afkeerig van de bestaande bondsinrigting, en de bondsregeringen zelve hebben nog voor korten tijd de noodzakelijkheid der hervorming eenstemmig erkend.

„Hoe zeer ook de afzonderlijke regeringen, door de beginselen, die zij nopens vraagstukken van inwendig belang tot rigtsnoer genomen hebben, van elkander verwijderd mogen zijn, zoo bestaat toch daaromtrent volmaakte overeenstemming tusschen haar, dat het hare hoogste roeping is, de onafhankelijkheid en het welzijn van Duitschland te verzekeren."

ITALIË.

TURIJN, 11 Nov. De regeringsbladen melden dat de Napolitaansche provincie Avellino weder door reaktionnairen verontrust wordt. Als men hiermede het berigt uit andere bladen in verband brengt, dat uit Genua in allerijl 3 bataljons artillerie naar genoemde provincie opgetrokken zijn, komt men tot de waarschijnlijkheid dat de opstand van zeer ernstigen aard moet zijn, te meer dewijl het getal Piemontesche troepen daar zeer groot is.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 13 November.

BEVALLEN (11 Nov.): C. M Claasen, geb. Scheerenberg, Z. – C. T Pieters, geb. de Salle, D. – (12 Nov.): E. van der Kaay, geb Keyser, Z.

OVERLEDEN (8 Nov): M. C. Teule, wed. P. Goedknegt, 75 j. – (9 Nov): C. Hendriksen, 14 j.

Wisselkoers.

2/m. Parijs	ƒ 55 15/16	2/m. Livorno	ƒ 45
Zigt »	» 56 5/16	2/m. Napels	» 78
2/m. Bordeaux	» 55 5/8	3/m. Petersburg	» 163 1/4
½/m. »	» 56 1/8	6/w. Weenen	» 83 1/2
3/m. Madrid	» 238	» Augsburg	» 99 1/2
» Cadix	» 239	» Frankfort	» 99 3/4
» Sevilië	» 234	2/m. Hamburg	» 35
» Bilbao	» 235	Zigt »	» 35 5/16
» Lissabon	» 41 5/8	2/m. Londen	» 11.82 1/2
» Porto	» 41 5/8	Zigt »	» 11.87 1/2
2/m. Genua	» 46 1/16	Rotterdam	» ½

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 13 Nov. België 2½ pc. 57½ p. 4½ pc. 99 7/16; Metal. 48p. Nation. 57 ¼; Spanje 2 pc. 41½ p; 3 pc. 46 7/16.

PARIJS, 13 Nov. 3 pc. Rente 69.—; 4½ pc. id. 97.—; Fr.-Oost. Spoorw. 510.—; Credit mobilier 747.—; 3 pc. Spanje 47⅞; 2 pc. id. 42; Russ. Spoorweg —; Romeinsche Leening —.

LONDEN, 13 Nov. Cons. 92⅜; 3 pc. Mexiko 27¾; 4½ pc. Peru —; 3 pc. id. —; 4½ pc. doll. bonds —. 2 pc. Nieuwe Gren. 20½; id. uitgestelde —; 3 pc. Venezuela 21¾, 1 pc. id. —, 3 pc. Port. —; 3 pc. Spanje —; 2 pc. id. 51¾, Cert. Coup. 6⅝; Amortisable —; 4½ pc. Russen —; 5 pc. id. —; 2½ pc Holland 65; 4 pc. id. 99½; Illinois Shares —; id. C. B 7 pc. Oblig. —; 5 pc. Sardinië —; Ecuador —, 5 pc. Grieken —.

WEENEN, 13 Nov. 5 pc. Metaliek 67.50; Dito Nationale 80.80; Bank-Aktiën 748; Noord Baan-akt. 205; Credit Anstalt 181, Oost.-Fr. Spoorweg 277; Nieuwe Lombard. 239.

BERLIJN, 13 Nov. 5 pc. Metaliek 48½, Dito Nationale 58⅝, Stiegl. 5de serie 86⅝; Dito 6de id. 99, 5 pc. Eng. Russen 99½, 3 pc. Nieuwe dito 60; 4½ pc. Pruissen 102⅛.

HAMBURG, 13 Nov. 3 pc. Rusland 57¼, 3 pc. Spanje 45, 2 pc. id. 40, Vereinsb. 101½, Noord-Duits. bank 89⅝.

FRANKFORT, 13 Nov. 5 pc. Metalliek 46¾, Nation. 56½, 3 pc. Spanje 47, 2 pc. id. 41½.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Fonds	Rente	13 NOV. 4½ u.		gebl.
Amsterdam, Thesaurie	3½ pCt.	86 15/16	a 87	
Nederl. Bank	4			
Nederl., Werkel. Schuld	2½	63⅞	64	64
Dito Dito	3	76½		
Dito Dito	4	99 5/16	99 7/16	99⅜
Oost-Indische Leening	4	98	98⅛	98
Amortisatie-Syndikaat	3½			
Handelmaats. op rescontre.		139	139½	139
Dito à kontant	4½			
Dito Leening 1858	4			
Aand. Holl. Spoorweg.				
Leening idem	4½			
Rijn idem	4½			
Dito 2de Leening	4½			
België, Cert. Adm. Belg. Bk.	2½			
Dito bij *Rothschild*	2½	54⅛		
Frankrijk, Certifikaten	3			
Spanje, Obligatiën	3	41 15/16	42 1/16	42 1/16
Dito	3	50 1/16	50⅛	
Dito Binnenlandsch	3	47⅞	47⅞	47 13/16
Amortisable-Schuld.		17⅝		
Bewijzen Coupons.		6 5/16	6⅜	6¾
Portugal, Obligatiën	3	46⅝	46 5/16	46¼
Dito 1856/1859	3	45¾	45 7/16	45⅝
Dito Uitgestelde.				
Rusland, Obl. bij *Hope* & C°.	5	102	102⅛	
Dito dito 1828/29	5	101		
Certif. dito 1831/33	5			
Dito dito 1840	4	74 1/16	74⅛	74 1/16
Dito Orig. 2e, 3e en 4e Leen.	4	73 15/16	74	74
Dito dito 5e	4			
Dito 5de Serie	5	81 13/16		
Dito 1855, 6de Serie	5	93½	93⅝	93½
Dito Adm. te Hamburg	5			
Dito te Londen	5			
Dito dito	4½			
Dito dito	3	59⅜		
Inschrijv. in Assign.	6			
Certifikaten van dito	6			
Spoorweg-Aktiën	5	192¾	193¾	193¾
Hypotheek	4½			
Polen, Aandeelen 1835 fl. 500	*f*	165½		
Obligatiën	4 pCt.			
Pruissen, Obligatiën	4½			
Dito 1859	5	105¾		
Aandeelen 1854	3½			
Oostenrijk, Obl. bij *Goll* & C°.	5	54⅛		
Dito dito	4			
Dito Metalliek	5	45⅝	45 11/16	45⅝
Dito dito	2½	23 15/16	24	
Dito Rente Amst.	5	68⅞	68¾	68¾
Dito Nationale 1854	5	54 9/16	54¾	54 11/16
Weener Bank-Aktiën	*f*	633		
Dito Aand. fl. 250, 1839				
Dito dito 〃 250, 1854	4 pCt.	192		
Fr. Oost. Spw. Obl. bij *Hope*	3			
Beijeren, Spoorw. Aandeelen.				
Napels, Cert. bij *Lam.* & *B.*	5			
Dito bij *Rothschild*	5			
Denemarken, Oblig. te Londen	3			
Braz. Geldl. 1824 van £ 100	5			
Dito 1839 〃 £ 100	5	99		
Dito 1843 〃 £ 100	5			
Dito 1852	4½			
Dito 1858	4½			
Dito 1860	4½			
Sardinië	5			
Peru, Geldleening 1854	4½			
Dito Fransche	4½			
Ecuador, Oblig. 1855	1	15⅛		
Venezuela, Obligatiën	3	20½	20 9/16	
Dito	1½			
Grenada, Obligatien	4½	14	14 3/16	14 1/16
Dito Uitgestelde	1	5 5/16		
Mexiko, Obligatien	3	26 9/16	26¾	26 11/16
Nrd-Amer. Ph. *Hope* & C°. Lr. A.	*f*			
Dito dito 〃 B.	〃			
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.			
Illinois Spoorweg-Aandeelen.				
Dito Oblig. Constr. Bons.	7	84⅝		
Galvest. Spoorweg Oblig.	8	18½		
Louisiana	5	83¼		
Griekenland, Obl. geldl. 1825	5	6 5/16	6⅜	

[illegible] 1860 95¾, 4½ pCt. Russen 1860 [illegible], 4 pCt. [illegible] 88¾, Poolsche Spoorweg-Oblig. 4 pCt. 71, Bras. 18[illegible] 2 pCt. Gren. 20⅛, Gestempelde 9 11/16, ¾ [illegible] Russische [illegible] Pohlingsche fondsen waren heden bij den aanvang in flaauwe stemming, later hebben beide zich eenigermate hersteld. Spaansche sluiten vaster. Grenada flaauw. Overigens geen variatie.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie 3 pCt., Diskonto 3 pCt.

VOORLOOPIG BERIGT DER BEURS van 14 November tot 3¼ ure.

Nederl. Werkel. Schuld à 2½ pc. 63 15/16, Aand. Handel-Maatsch. 139½, Spanje, Binnenl. 3 pc. 47 15/16, Rusl., Obl. bij Hope en C°. 5 pc. 102, Cert. 1855, 6de serie 5 pc. —, Oostenrijk, Met 5 pc. 45 15/16, dito 2½ pc. —; dito Rente Amst. 5 pc. 69, dito Nationale 1854 5 pc. 55 1/16.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 13 Nov.

Tarwe onveranderd: 128 ℔ b. Poolsche *f* 385; 127 ℔ Pommer *f* 375.

Rogge dadelijk in een doen met weinig handel: 125 ℔ n. Pruissische *f* 260, 122 ℔ j. dito *f* 250; 117 ℔ Petersburger *f* 242, 240; op levering in Maart en Mei *f* 234.

Garst in een doen: 109 ℔ n. Vriessche Winter *f* 295.

Haver en Boekweit zonder handel.

Op 9 vaten Olie te leveren in Nov. ek. 76½ £. *Raapolie* op 6/w. *f* 42¾; Vliegend *f* 41½; in Mei ek. *f* 42¼; Dec. *f* 41¼ a 41. *Lijnolie* op 6/w. *f* 36¼; Vliegend *f* 35; in Maart, April en Mei ek. *f* 34 a ¼; Dec. *f* 34½ a ¾. *Hennepolie* op 6/w. *f* 41¼; Vliegend *f* 40. *Raapkoeken* per 1000 stuks *f* 92 a 96. *Lijnkoeken* per 100 st. *f* 13 a 15½.

SCHIEDAM, 13 Nov. Rogge. Verkocht: 143/2 ℔ r. Poolsche *f* 250 6/w. — Gerst: 129/2 ℔ Libau *f* 212 6/w. — Moutwijn *f* 12 75. Jenever *f* 18 25; Amst. Proef *f* 19 50 per Ned. vat zonder fust zonder de belasting. Spoeling *f* 1.30 per ketel

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 13 Nov. Helgesen, Gazelle, Galatz.
HELVOET, 13 Nov. Osborne, (st.), Leith.

UITGEZEILD:

TEXEL, 13 Nov. Wilson, Marwood, Newcastle.
HELVOET, 13 Nov. Adriaans, Triton, Batavia. - Hashagen, Arnold Böninger, New-York.

RIVIER-VAART.

Rijnhoogte ARNHEM, 13 Nov. 1 el 3 p. 9 duim.
KEULEN 13 〃 9 vt. 5 〃

Advertentiën.

Bevallen van een *ZOON*, E. F. B. MEEUS—HENDRICHS.

AMSTERDAM, 13 November 1861. (4999)

(5000) Heden beviel van een welgeschapen *ZOON* H. M. THIJSSENS, geliefde Echtgenoot van
J. C. BOLDOOT.

AMSTERDAM, 13 November 1861.

(4992) Na voorzien te zijn geweest van de H. Sacramenten der stervenden, overleed heden, volkomen overgegeven in den H. wil van haren Schepper, tot mijne bittere smart, mijne dierbare Zuster, Mejufvrouw HENRICA VAN WEERT, in den ouderdom van ruim 52 jaren.

VELDDRIEL, H. VAN WEERT,
den 11 November 1861. Pastoor.

Worden gevraagd twee **Schoenmakers-knechts**, van de R. C. Godsdienst, bekwaam zijnde voor een Instituut van Heeren werkzaam te zijn, met kost, inwoning en salaris naar bekwaamheid. Adres in persoon of met *franco* brieven aan C. MOEREL te Katwijk aan Zee. (4994)

(4995) Bij G. B. VAN GOOR, te *Gouda*, en alom, is te bekomen voor *f* 1.75.

MARIA HAZEBROEK,

DE

HEDENDAAGSCHE KOOKKUNST,

OF DE WETENSCHAP OM

Lekker en Goedkoop te Eten en te Drinken.

VERRIJKT MET EEN ALPHABETISCH REGISTER DOOR

J. P. GROS,

Eerste Kok van wijlen Z. M. WILLEM I.

4de geheel omgewerkte en vermeerderde druk.

Eene Handleiding omtrent het Voorsnijden en het Bedienen der Tafel, als ook met eenig Tafel-Menus. Opgehelderd door Houtsnee-Figuren. Bijzonder aanbevelenswaardig is dit Boek ook door de menigte doelmatige Voorschriften, die het bevat, omtrent het INMAKEN van GROENTEN, het INLEGGEN en KONFIJTEN van ALLERLEI VRUCHTEN, enz. enz.

Bij den Boekhandelaar C. L. VAN LANGENHUYSEN is verkrijgbaar:

Recollections of the last four popes and of Rome in their times. By H. E. Cardinal WISEMAN. 1 vol. gr. in 8°, versierd met de portretten dier Pausen, en geb. in heel linnen met vergulden titel. *f* 14.70

Sainte (la) **Bible**, contenant l'ancien et le nouveau testament, avec une traduction française en forme de paraphrase par le R. P. DE CARRIÈRES, et les commentaires de MÉNOCHIUS, de la Compagnie de Jésus. 6 vol. in 8°. *f* 12.50

Saints (les) **Lieux.** Pèlerinage à Jerusalem, en passant par l'Autriche, la Hongrie, la Slavonie, les provinces Danubiènes, Constantinople, l'Archipel, le Liban, la Syrie, Alexandrie, Malte, la Sicile et Marseillle. Par Mgr. MISLIN. 3 vol. in 8°. *f* 4.50

Saint (le) **Prêtre**, ou nécessité et moyens d'acquérir ou de perfectionner la sainteté sacerdotale, par M. l'abbé H. DUBOIS. 1 vol. in 12°. *f* 1.40

Pureté du christianisme, ou le christianisme n'a rien emprunté à la philosophie païenne. Par le Père BALTUS S. J. 2 vol. in 8°. *f* 5.50

Pureté (la) **de coeur**, par l'abbé F. E. CHASSAY, professeur de philosophie. 1. vol. in 1°. *f* 0.65

Reflexions pieuses sur la passion de Jésus-Christ, pour en faciliter la méditation aux fidèles; ouvrage divisé en trois parties par le P. SÉRAPHIN, passioniste. 3 vol. in 12°. *f* 2.25

Regard (un) **sur le protestantisme**, par M. l'abbé SENÉ, curé d'Is-sur-Till. 1 vol. in 8°. de 124 pag. *f* 0.25

Règles de la vie sacerdotale ou discours de retraites écclésiastiques, par Mgr. CLAUDE-HENRI-AUGUSTIN PLANTIER, évêque de Nîmes. 2 vol. in 8°. *f* 5.—

Répertoire du prêtre, destiné à lui faciliter la préparation des sermons et lui procurer de nombreux sujets de méditation. Ouvrage présentant, dans l'ordre alphabétique, un résumé de tout ce qui se rapporte à la foi, à la morale ou à la perfection chrétienne, suivi d'une table analytique des matières, par l'abbé MULLIER, 1 très-fort vol. gr. in 8°, de viij—729 pages à deux colonnes. *f* 3.—

Romsée, opera liturgica, seu, Praxis celebrandi Missam, tum privatum, tum solemnem, juxta ritum Romanum, ad mentem rubricarum Missalis Romani et Decretorum S. R. C., in três partes divisa quarum in 1a de omnibus quae ad Missam tum privitam, tum solemnem pertinent agatur, in altera de iis quae Breviarum, tertia vero de iis quae ad Sacramentalia spectant; quibus accedit Memoriale Rituum Bened. XIII. pro minoribus ecclesiis paroch. Editio accurate revisa, novo ordine digesta variisque additionibus locupletata a J. H. HAZÉ, sacrae liturgiae in Seminario Leodiensi professore. 3 vol. in 8°. noir seul. Broche *f* 3.60

Précis de rhétorique sacrée, à l'usage des séminaires, par J. B. VAN HEMEL, chanoine honoraire d'Amiens et de Malines, vicaire général de son Eminence le cardinal STERCKX, archevêque de Malines. 1 vol. in 8°. *f* 2.35

Prêtre (le) **et le médecin** devant la société, par P. J. C. DEBREYNE. 1 vol. grand in 18°. *f* 0.95

Prêtre (le) ou le Sacerdoce catholique considéré dans toutes ses gloires, par M. l'abbé P. A. TURQUAIS. 1 vol. in 8°. *f* 2.50

Perte et Gain, ou l'histoire d'un converti, par le R. P. NEWMAN, ouvrage traduit de l'anglais par M. l'abbé SEGONDY. 1 vol. in 8°. *f* 2.—

Praxis administrandi sacramentum poenitentiae, principis theologiae moralis accommodata; auctore F. PIO VAN DER VELDEN, ord. F. F. Minorum Recollectorum, Provinciae Belgicae S. Theologæ Lectore Jubilato. 1 vol. in 8°. de 546 pag *f* 1.75

Popular (a) **ancient history.** By MATHEW BRIDGES. Esq. 1 vol. in 18°. Cartonned. *f* 1.75

Sacerdotalium meditationum Sylva, seu vita et doctrina Jesu Christi, ex Evangeliis collecta et ad meditationum norman redacta; auctore N. AVANCINO S. J. cui accessit Sacerdos Christianus ad vitam clericalem juxta canonum et S. S. Patrum doctrinam, Pie institutus, auctore L. ABELLY, Rhut. Episc. fort vol. in 12°. *f* 1.50

Sacrae liturgiae praxis, juxta ritum romanum, in missae celebratione, officii recitatione et sacramentorum administratione servanda, cura P. J. B. DE HERDT. Archidioecesis Mechliniensis presbytery 3 vol. in 8°. *f* 3.50

Salette (la) **Vengée**, ou réponse aux attaques les plus récentes contre l'apparition de la Sainte Vierge sur la Montagne de la Salette, le 19 Septembre 1846. Lettres à M. G. Forsoot; [illegible] à Charleroi, par l'abbé Davin, suivis de deux opuscules inédits de M. Rousselot, et de réflexions pieuses sur la partie intérieure de l'apparition de la Salette. 1 vol. in 8°. *f* 0.75

Ruines religieuses de 1793, par l'abbé A. J. DELBOS, orné de quatre portraits, 2 vol. in 12°. *f* 1.50

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.